

ÜLKELERİN COVID-19 SALGINI İLE MÜCADELESİ (NORVEÇ, FİNLANDİYA, İZLANDA)

Prof. Dr. Handan TÜRKOĞLU

İTÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Sağlık Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

NORVEÇ

Bir İskandinav ülkesi olan Norveç derin fiyortları ve dalgalı topografyası ile ilginç coğrafi yapıya sahiptir. Başkenti Oslo olan Norveç'in nüfusu 5.368.000 (2020), nüfus yoğunluğu 15 kişi/km² dir. Ülkenin kişi başına geliri 81.625 Dolar olup bu değer dünya ülkeleri ile kıyaslandığında oldukça yüksek bir değer olarak ortaya çıkmaktadır. Nüfus yapısına bakıldığında yaşlı nüfusu toplam nüfusunun %17'si, göçmen nüfusu 800.000 kişi ile toplam nüfusunun %14'ünü oluşturmaktadır. Norveç'te 1000 kişiye 4.63 doktor düşmektedir. Norveç'in sağlık sistemi diğer ülkelere kıyasla gelişmiş olarak kabul edilebilir.

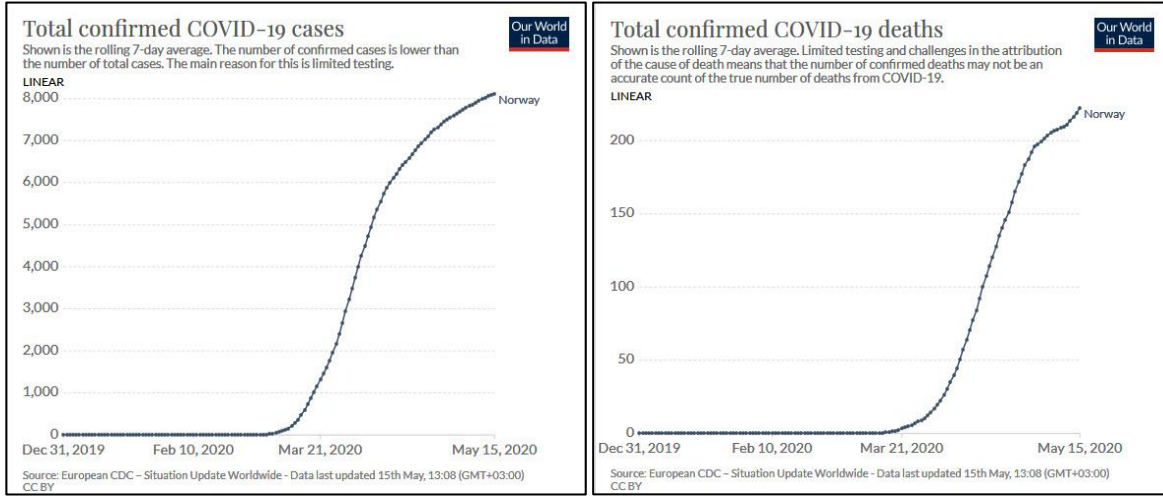
Covid-19'un Yayılma Süreci

Norveç de Covid-19 ilk kez 26 Şubat 2020'de görülen ilk vakadan sonra Norveç Kamu Sağlığı Enstitüsü tarafından Çin'den dönen bir kişide virüs tespit edildiğini ve kişinin Tromsø'da evinde karantina altında olduğu bildirildi. 27 Şubat 2020'de 3 kişide daha virüsün saptandığını ve ikisinin Oslo'da İtalya'dan dönen Norveçliler olduğu diğerinin İran'la bağlantılı olduğu bildirildi. 28 Şubat 2020'de Bergen'de Kuzey İtalya ile bağlantılı 2 kişide pozitif sonuca daha rastlandı ve evde karantinaya alındılar. 29 Şubat 2020'e gelindiğinde vaka sayısı 15'e, 3 Mart 2020'de 25'e yükseldi. Dış kaynaklı olan vakaların hiç biri ciddi değildi ve evde karantina altındaydı. 4 Mart 2020'ye gelindiğinde 56 vakaya ulaşıldı. İtalya'dan gelen doktorun Ullevål hastanesinde arkadaşlarına bulaştırması sonucunda 5 vaka iç bulaşma olarak kabul edildi. 10 Mart'ta yayılma oluştu ve 400 yeni vaka saptandı. Böylece virüsün toplumsal olarak yayılma gösterdiği teyit edilmiş oldu.

12 Mart 2020'de ulusal kapanma ilan edildi. Avrupa Birliği'ne bağlı diğer ülkeler gibi iki hafta boyunca okullar, kreşler kapandı, spor salonlarının faaliyetleri ve toplanma aktiviteleri yasaklandı. Sosyal mesafenin korunması uygulamasına geçildi ve berberler, restoranlar ve barlar kapatıldı. Aynı gün Covid-19'dan ilk ölüm gerçekleşti. Yaşlı bir Norveç'li Oslo'da bir hastanede hayatını kaybetti. 13 Mart 2020 de Oslo hava alanı uçuşlara kapatıldı. 16 Mart 2020'

de ise tüm sınırlar kapatıldı. Ancak iç dolaşımında bir kısıtlamaya gidilmedi. 14 Mart 2020’de ise ikinci ölüm vakası rapor edildi.

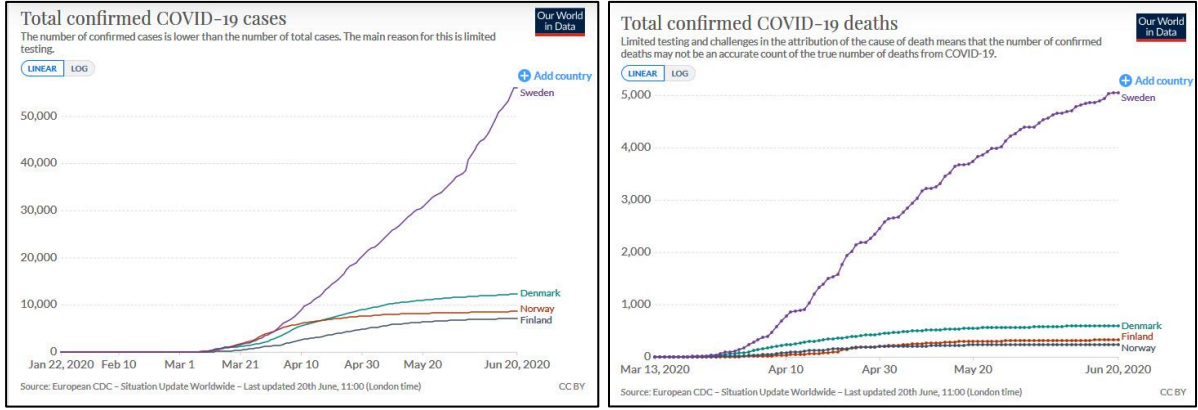
6 Nisan 2020’de mevcut veriler ışığında Norveç Sağlık Bakanlığı salgının kontrol altına alındığını ve ülkede bulaşmanın 0.7 oranında olduğunu duyurdu. En fazla artış 26 Mart 2020 de 363 olarak rapor edilirken, Norveç Kamu Sağliğı Enstitüsü 26 Mart dan sonra vaka sayısında düşüş yaşandığını rapor etti. Nisan 2020 sonuna kadar 169.124 kişi test edildi ve toplam 7.710 pozitif vaka saptandı, 40’ı yoğun bakımda olmak üzere 114 kişi hastaneye kaldırıldı ve 207 kişi öldü (Şekil 1). Nisan 2020 sonu itibariyle dünyada 3.2 milyon vaka rapor edildiği düşünöldüğünde Norveç’in virüsten az etkilenen ülkeler arasında olduğu söylenebilir.

Şekil 1: 15 Mayıs 2020 itibariyle Norveç de toplam vaka ve ölüm sayısı

Norveç, Mart 2020 in ortasından beri savaş dönemleri hariç en fazla kısıtlamanın yaşandığı bir dönem geçirdi. Karar vericiler virüsün yayılmasını durdurmak için bunun yapılması gerektiğine inandılar. Buna karşılık İsveç daha az kısıtlama ve daha gevşek bir yaklaşım sergiledi ve bu süreçte ölü sayısı çok daha fazla oldu (Şekil 2).

Başbakan Solberg, yaptığı basın toplantısında “Virüsü kontrol altına aldık, artık toplumu yavaş yavaş açabiliriz. Bunu kontrollü ve zamana bağlı olarak birlikte yapacağız” dedi ancak Norveç’lileri rehavete kapılmamaları için uyardı ve “Her bir enfekte olmuş kişinin sadece bir kişiye bulaştırabileceği konusunda amacımıza ulaştık. Bu durum sevindirici ancak hala yapacak çok işimiz var” dedi.

Şekil 2: İsveç, Norveç, Danimarka ve Finlandiya’da Covid-19 a bağlı vaka ve ölüm sayıları

Alınan Önlemler

Norveç Sağlık Bakanlığı tarafından 12 Mart 2020 itibariyle alınan önlemler:

- Tüm eğitim kurumları kapatıldı ve onlara bağlı spor aktiviteleri durduruldu.
- Bazı işyerleri kapatıldı ve aktiviteler (kültürel, rekreasyon spor gibi) iptal edildi. Tüm eğlence yerleri restoranlar kapatıldı ve marketlerde müşteriler arasında 1m mesafe konulması istendi.
- Sağlık çalışanlarının 20 Nisan 2020’ye kadar yurtdışına çıkmaları yasaklandı. Bu durum iş ve tatil için gidişleri de kapsadı.
- 27 Şubat 2020’den sonra İsveç ve Finlandiya’dan dönen ve belirti gösterebilir göstermesin herkes için karantina uygulaması getirildi.
- Rekreasyon için dolaşım için caydırıcı tedbirler getirildi. Ancak iç seyahat çok gerekli ise yapılması ve zorunlu hallerde kamu ulaşımının kullanılmaması ve kalabalık yerlerden uzak durulması istendi.
- Kişilerin diğer kişileri ziyarete gitmemelerini, özellikle yaşlıların, kaldığı yerleri, cezaevlerini, ruh sağlığı merkezlerini ziyaret etmemeleri istendi. Bu tür yerlerde izolasyona gidildi.
- Kamu ulaşımı normal şekilde sürdürüldü, ancak sosyal mesafe kurallarına uyulması istendi.

16 Mart 2020’de Norveç vatandaşı olmayanların ülkeye girişi yasaklandı. 19 Mart 2020’de Norveç’lilerin yaşadıkları yerlerin dışında, kırsal alanlarda yaşayanların sağlık alt yapısını

korumak için kulübelerde kalmaları yasaklandı. Şüpheli durumda olanların veya teşhis konulanların evlerinde kalmaları istendi. Aksi takdirde ceza verileceği bildirildi.

Norveç’de Nisan 2020 sonu itibariyle kısıtlamalar yavaş yavaş kaldırılıp normale dönüş hazırlıklarına başlandı. Kreşlerin ve ilköğretimin açılacağı, liselerin ise açılması konusunun değerlendirileceği bildirildi. Berberler gibi bazı işletmelerin de açılması söz konusu oldu. Ancak bazı kısıtlamalara devam edileceği örneğin oturlan şehrin dışında rekreasyon faaliyetlerine izin verilmeyeceği bildirildi. Toplumsal aktiviteler, spor karşılaşmaları ve kültürel faaliyetlerin ise bir müddet daha yapılamayacağı duyuruldu.

Tüm bu önlemlerin yanı sıra ekonomik açıdan destek olmak üzere bankalar kredi borçları için uygulanan faizleri düşürdü ve ekonomik anlamda yatırımcılara destek oldu.

Değerlendirme

Konum olarak Avrupa Kıtası’nın kuzeyinde yer alan Norveç nüfus yoğunluğu oldukça düşük, sağlık sistemi oldukça gelişmiş ve kişi başına gelir göreceli olarak yüksektir. Öte yandan yaşlı ve göçmen nüfusunun yüksek olmasının kırılabilirlik yaratması açısından bir dezavantaj olsa da kısıtlama yaklaşımının uygulanması, gelişmiş sağlık sistemi, hükümetin ekonomik önlemler almış olması, web aracılığıyla halkın her aşamada bilgilendirilmesi kısa ve uzun vadede salgının olumsuz etkilerin azaltılması açısından yarar sağlamıştır. Halihazırda Norveç’de normale dönme çalışmaları devam etmektedir.

FİNLANDIYA

Bir İskandinav ülkesi olan Finlandiya gölleri, sulak alanları ve ormanlarıyla ilginç bir coğrafi yapıya sahiptir. Başkenti Helsinki olan Finlandiya’nın nüfusu 5.518.000 (2019), nüfus yoğunluğu ise 17 kişi/km²’dir. Ülkenin kişi başına geliri 49.845 Dolar olup bu değer diğer ülkelerle kıyaslandığında yüksek bir değer olarak kabul edilebilir. Yaşlı nüfusu toplam nüfusunun %22’sini oluşturan Finlandiya’da 340.000 göçmen yaşamaktadır. Bir başka deyişle ülkenin toplam nüfusunun %6’sı göçmen statüsündedir. Sağlık sistemi oldukça gelişmiştir. Her 1000 kişiye 3.81 doktor düşmektedir.

Covid-19 Yayılma Süreci

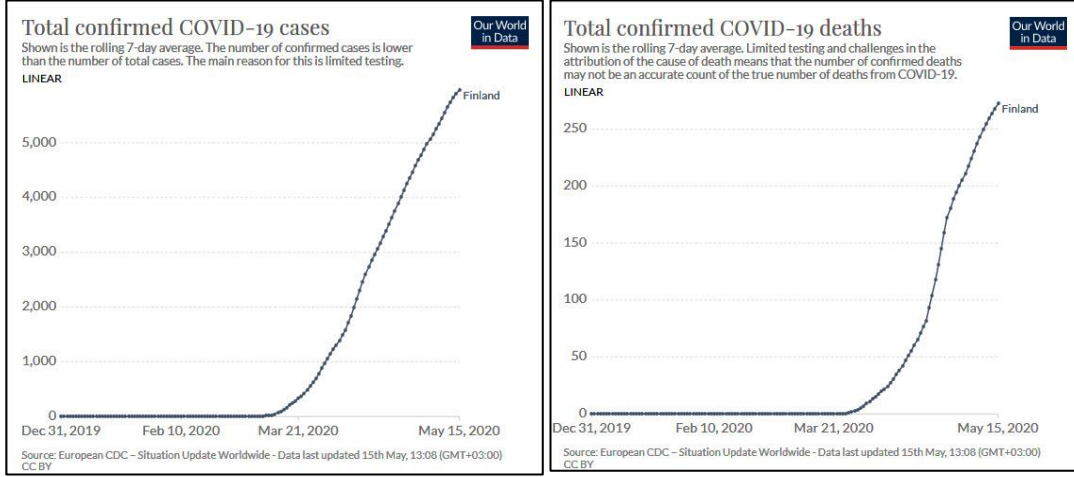
Finlandiya’da ilk vaka 29 Şubat 2020’de Wuhan’dan gelen Çinli bir turistin Ivalo’yu ziyareti sırasında görüldü. 31 Aralık 2019’da Çin Sağlık Komisyonu DSÖ’nü uyararak nedeni belli olmayan zatürre vakalarına dikkat çekmiş, 9 Ocak’ta Çin Hastalık Kontrol ve Koruma Dairesi buna Covid-19 olarak adlandırdıkları virüsün neden olduğundan bahsetmişti. 27 Ocak 2020’de Finlandiya Dışişleri Bakanlığı vatandaşlarını Çin’in Hubei eyaletine seyahatleri konusunda uyarı yayınlamıştır. Takiben Fin Air Mart 2020 sonuna kadar seferlerini iptal ettiğini duyurdu. Finlandiya’daki ilk görülen vaka olan Çinli turist Wuhan’dan geliyordu ve Lapland’da hastanede karantinaya alındı. 30 Ocak 2020’de Finlandiya sağlık görevlileri 24 kişinin virüsten etkilendiğini belirtti. 5 Şubat 2020’de enfekte olan yabancı uyruklu 3 kişi ülkeyi terk ederken enfekte olan 14 kişi karantinaya alındı.

26 Şubat 2020’de Finlandiya sağlık görevlileri İtalya ziyaretinden dönen bir Finlinin testinin pozitif çıktığını ve Helsinki’de hastaneye kaldırıldığını duyurdular. 28 Şubat’ta İtalya’dan dönen ve testinin pozitif çıktığı anlaşılan başka bir Finli kadın evinde karantinaya alındı. 1 Mart 2020’de 28 Şubat 2020’deki vaka ile ilişkili üç yeni vaka daha rapor edildi. Tümü evlerinde karantinaya alındı. Bu vakadan sonra vaka sayısı toplam 5 oldu. Aynı gün vaka ile temas eden 130 öğrenci de karantinaya alındı.

5 Mart 2020’de 5’i Uusimaa’da, 3’ü Pirkanmaa’da 1’i ve 1’i Tavastia Proper’da olmak üzere 5 vaka rapor edildi. Vakalardan biri önceki vaka ile ilintili iken diğerleri İtalya bağlantılı idi. Vakaların tümü iyi durumda olan hastalardı ve evlerinde karantinaya alındılar. Bu olaydan sonra Finlandiya’da vaka sayısı 12’ye yükseldi. 6 Mart 2020’de Ulusal Kamu Sağliğı Enstitüsü tarafından vaka sayısı 19, 8 Mart’ta vaka sayısı 23 olarak rapor edildi. 9 Mart 2020’de 3’ü Helsinki ve 7’si diğer bölgelerde olmak üzere 10 artış daha oldu vaka sayısı 33’e yükseldi. 13 Mart 2020’de 156 vakaya ulaşılnca Finlandiya kendini dış bağlantılara kapattı. Akabinde pek çok bölgede testler yapılmaya başlandı. Önemli bir önlem olarak Kamu Sağliğı Enstitüsü halkı bilinçlendirmek için programlar yaptı. Örneğin hafif geçirilen durumlarda evde kalınız, dışarıya çıkmayınız ve sağlık çalışanları ile temasa geçmeyiniz tavsiyeleri verildi. 16 Mart 2020’de acil durum ilanı yapıldı. Bu sırada Finlandiya’da 272 pozitif vaka saptanmıştı. Ancak Kamu Sağliğı Enstitüsü test sayısının sağlık çalışanları ve belirti gösterenlerle sınırlı olması nedeniyle vaka

sayısının daha fazla olabileceği yönünde görüş bildirdi. 20 Mart 2020’de Kamu Sağlığı Enstitüsü çoğunun Helsinki ve Uusimaa bölgesinde 450 vaka rapor etti (Şekil 3).

İlk ölüm 21 Mart 2020’de Helsinki’de rapor edildi. 27 Mart 2020’de 1.7 milyon nüfusu ile Finlandiya’nın üçte birini oluşturan Uusimaa bölgesinde seyahatler kısıtlandı.

Şekil 3: 15 Mayıs 2020 itibariyle Finlandiya da toplam vaka ve ölüm sayısı

Önlemler

Finlandiya’da 16 Mart 2020’de aşağıda belirtilen tedbirlerin alınması kararlaştırıldı:

- Kreşler dahil tüm okullar kapatıldı.
- Tiyatrolar kütüphaneler müzeler kapatıldı.
- Acil durum servislerinde çalışanların çalışma saatleri düzenlendi
- Maksimum 10 kişi bir araya gelebilirdi ve 70 yaş üstü insanlarla iletişimde bulunmamaları gerekiyordu.
- Sağlık tesislerine dışardan gelişler yasaklandı, sadece çok hasta olanların yakınları girebilecekti
- Sağlık tesislerinin kapasiteleri artırıldı. Hafif durumda olanların başvuruları kısıtlandı.
- Sınırların kapatılması için hazırlık başlatıldı. Finlandiya vatandaşları ve oturma izni olanlar Finlandiya dönüşünde iki hafta karantinaya alındı.

Sınırlamalar önce 13 Nisan 2020’ye kadar yapıldı sonra 13 Mayıs 2020’ye kadar uzatıldı.

Yukarıdaki önlemlerin yanı sıra 25 Mart 2020’de hükümet kişisel ve zorunlu gerekçeler dışında Uusimaa bölgesi ile Finlandiya’nın geri kalanının ilişkisini kesti. Kargo hareketliliği bu karardan etkilenmedi. 15 Nisan 2020’de bu sınırlama kaldırıldı.

Ekonomik önlemler kapsamında hükümet virüsten etkilenen iş yerleri için 15 milyon Avro destek paketi açıkladı.

Diğer ülkelerde olduğu gibi virüs meselesi duyulduktan sonra insanlar marketlere giderek günlük kullandıkları malzemeleri örneğin gıda ve hijyen malzemelerini stoklamak amacıyla tükettiler. Bu davranış özellikle konservelerde, tuvalet kağıtlarında ve el hijyen malzemelerinde paniğe sebep oldu. 15 Mart 2020’de Finlandiya Kooperatifi müşterilerinin üç katına çıktığını rapor etti. Kesko Market Zinciri de benzer artışın olduğunu bildirdi. Eve kapanma ve internet alışverişinde de artış oldu.

Değerlendirme:

Finlandiya da diğer İskandinav Ülkeleri gibi nüfus yoğunluğu oldukça düşük, sağlık sistemi oldukça gelişmiş ve kişi başına geliri yüksek bir ülkedir. Öte yandan yaşlı ve göçmen nüfusu yüksek bir ülke olması bir dezavantaj olsa da kısıtlama önlemlerinin uygulanmış olması, gelişmiş sağlık sistemi, eğitilmiş nüfusu, sosyal devlet anlayışı ile yönetiliyor olması, web aracılığıyla halkın her aşamada bilgilendirilmesi kısa ve uzun vadede salgının olumsuz etkilerin azaltılmasında yararlı olmuştur. Halihazırda Finlandiya da normale dönme çalışmaları devam etmektedir.

İZLANDA

Bir ada ülkesi olan İzlanda oldukça kuzeyde bulunması nedeniyle soğuk bir kuşakta yer almaktadır. Başkenti Reykjavik’dir. Ülkenin nüfusu 366.130 (2020), nüfus yoğunluğu 3 kişi/km²’dir. Kişi başına geliri 73.191 Dolar olup bu değer diğer ülkelere kıyaslandığında oldukça yüksektir. Yaşlı nüfusu toplam nüfusunun %15’ini oluşturan İzlanda’da 40.000 göçmen yaşamaktadır. Bir başka deyişle ülkenin toplam nüfusunun %10’u göçmen statüsündedir. Sağlık sistemi oldukça gelişmiştir. Her 1000 kişiye 3.97 doktor düşmektedir.

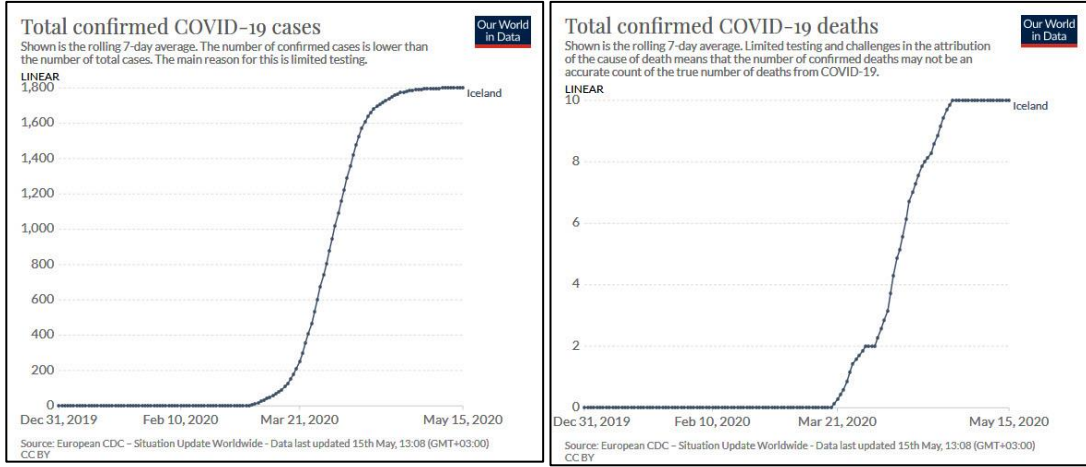
Covid-19 Yayılma Süreci

İzlanda'da 27 Ocak 2020'de salgının Çin'den yayıldığından duyulmasından sonra 31 Ocak 2020 de testlere başlanmış ve 28 Şubat 2020'de biri Kuzey İtalya'dan dönen ve diğeri İzlandalı olan ilk iki vaka rapor edilmiştir. Bu tarihten sonra acil durum ilan edilmiş ve 1 Mart 2020'de İtalya bağlantılı 2 vaka daha eklenerek vaka sayısı 4'e çıkmıştır. 2 Mart 2020'de 6 vaka daha ilave olunca vaka sayısı 9'a çıkmıştır. Vakaların tümü Reykjavik'te olup 5 tanesi İtalya bağlantılıdır. İzlanda Sağlık Bakanlığı İtalya'yı riskli bölge ilan ederek İtalya'dan dönen İzlanda vatandaşlarını 14 günlük karantinaya almıştır. 9. vaka ise Avusturya'dan gelen birinde saptanmış ve Avusturya da riskli bölge içine alınmıştır.

5 Mart 2020'ye gelindiğinde 400 kişi evde karantinada idi ve 330 kişiye test yapılmıştı. 6 Mart 2020'de 4'ü ülke içinde bulaşan 45 vaka rapor edildi. İzlanda Kamu Sağlık ve Acil Durum Bakanlığı salgın için önlemlerin alınacağını bildirdi. 7 Mart'ta önceden bilinen riskli bölgede 3 yeni lokal vaka daha saptandı. 8 Mart 2020'de toplam 10 tanesi lokal olmak üzere 58 vaka rapor edilmişti.

9 Mart 2020'de İtalya'dan gelen yolcuların ikisinde ve Avusturya'dan gelen yolcuların ikisinde daha virüs tespit edildi ve toplam sayı 65 oldu. 8 Mart 2020 itibariyle virüs tespit edilenlerin hiç biri hastaneye kaldırılacak kadar hasta değildi. 11 Mart 2020'de ciddi semptomlar söz konusu olan hastalar rapor edilmeye başlandı. 11 Mart 2020'ye gelindiğinde 90 vakaya teşhis konulmuştu ve karantinada 700 kişi bulunuyordu. 13 Mart 2020'de liseler ve üniversitelerin kapatıldığı duyuruldu. Aynı gün 100 kişinin üzerinde toplantı yapmak da yasaklandı.

15 Mart 2020'de 3 hastanın hastaneye kaldırıldığı, birinin yoğun bakımda olduğu toplam 171 vaka rapor edilmişti. Yapılan testlerin yarısında virüse rastlandığı ve karantina uygulandığı ve izolasyonun etkin ve yararlı olduğu belirtildi. O tarihte 2.500 kişinin izolasyon altına alındığı ve bu sayının gün geçtikçe arttığı belirtildi. 23 Mart 2020'de 70 yaşında İzlandalı bir kadın iki haftalık mücadele sonunda hastanede öldü. Daha sonra 1 Nisan 2020'de hastanede yatan iki hasta ve 5 Nisan'da 3 hasta daha hayatını kaybetti ve virüsten ölenlerin sayısı 6 oldu. Ölümün yaşlı hastalarda vuku buldu. 5 Nisan 2020'de 1.096 ile en fazla vaka tespit edildi. 11 Nisan'da iki kişi daha öldü ve ölüm sayısı 11'e yükseldi (Şekil 4). 16 Nisan 2020'de 60 yaşlarında bir hasta hastanede, 80 yaşlarında bir kadın ise huzur evinde hayatını kaybetti.

Şekil 4: 15 Mayıs 2020 itibariyle İzlanda da toplam vaka ve ölüm sayısı

Önlemler

24 Ocak 2020’de İzlanda Sağlık Bakanlığı ilk önlemleri açıkladı. Yolcular özellikle Wuhan’dan gelenler Reykjavik havaalanına ulaştıklarında tıbbi muayeneden geçirildi. 2 Mart 2020’de sağlık çalışanlarının seyahat etmemesi istendi. 16 Mart 2020’de sosyal mesafe kuralları uygulanmaya başlandı ve kamu aktiviteleri yasaklandı. Pek çok organizasyon iptal edildi. 13 Mart 2020’de yapılan basın toplantısında liseler ve üniversitelerin 4 hafta boyunca kapatıldığı ilan edildi ve aşağıda belirtilen uyarılar yapıldı:

- Paniğe kapılıp alışveriş edilmemesi
- Gıda ve ilaç konusunda yeterli malzeme olduğu
- İlkokulların ve kreşlerin açık olacağı ancak sosyal mesafeye uyulacağı

16 Mart 2020’de market zinciri Samkaup 27 marketinde yaşlılar ve kronik hastalıkları olanlar için alışveriş zamanlarını düzenlediklerini açıkladılar. 18 Mart 2020’de tüm dünya riskli olarak tanımlanınca seyahatler kısıtlandı. Herkesin memleketine dönmesi istendi. Dönüşlerde karantina uygulamasına gidildi. 21 Mart 2020’de toplantılar için özellikle riskli bölgelerde kesin yasak geldi. 10 kişiden fazla bir araya gelişler engellendi. 24 Mart 2020’de ulusal çapta 20 kişinin üzerinde bir araya gelişler kısıtlandı. Tüm havuzlar, müzeler, kütüphaneler, barlar kapandı.

Sağlık otoriteleri özellikle riskli bölgelerde gönüllü izolasyon ve virüs testi yapılmasını talep etti. Sağlık Bakanlığı gelen yolcularda önceden yakalamanın etkin bir korunma yöntemi olacağı kabulüyle yüksek oranda test gerçekleştirdi. Hafif geçirenlerin sağlık tesislerinden uzak durması istendi.

Ekonomik olarak evde karantina altında bulunan çalışanların ödemelerinin sağlanması konusunda önlemler alındı. Otellerde kalan yabancıların sorunları için Red Cross devreye girdi. Karantinada testler daha çok evlerde yapıldı. Yanı sıra test sayısını artırmak için sağlık tesislerinin dışında test merkezleri oluşturuldu. Ciddi belirtiler göstermeyen kişilerin test için randevu almaları gerekti.

Değerlendirme:

İzlanda'da nüfus ve nüfus yoğunluğu oldukça düşük, sağlık sistemi oldukça gelişmiş ve kişi başına geliri oldukça yüksek bir ülkedir. Öte yandan İzlanda'nın da yaşlı nüfusunun yüksek olması kırılganlık açasından bir dezavantaj oluşursa da alınan önlemler, bir ada ülkesi olarak kendini izole edebilmesi, web aracılığıyla halkın her aşamada bilgilendirilmesi ile salgının olumsuz önlemleri en aza indirilebilmiştir. Halihazırda İzlanda'da normale dönme çalışmaları devam etmektedir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Max Roser, Hannah Ritchie, Estaban Ortiz Ospina, Cloe Hassell, 2020 Coronavirus Pandemic Covid 19 Published Online at Our World in Data.org Retrieved from: <https://ourworldindata.org/coronavirus/> (online resources)

<https://www.regjeringen.no/en/dep/hod/id421/>

<https://www.regjeringen.no/en/topics/koronavirus-covid-19/id2692388/>

<https://www.infofinland.fi/en/living-in-finland/problem-situations/coronavirus>

<https://stm.fi/en/frontpage>

<https://thl.fi/en/web/infectious-diseases/what-s-new/coronavirus-covid-19-latest-updates>

<https://www.islandhealth.ca/learn-about-health/covid-19>